

ԽԱՂԱՂՈՒԹՅԱՆ ՊԱՅՔԱՐԻ ՃԱԿԱՏՈՒՄ

ԽԱՂԱՂՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՅՈՒՆՈՒԹՅԱՆ ԽՈՐՀՐԴԻ ՎԻԵՆՆԱՅԻ ՍԵՍԻՆՆ

(23—28 նոյեմբերի 1953 թ.)

Նոյեմբերի 23-ին Վիեննայում, «Դրեեր-պարկ» շենքում բացվեց Խաղաղության Համաշխարհային Խորհրդի սեսիան, որին, բացի Խաղաղության Համաշխարհային Խորհրդի անդամներից, ներկա էին զանազան երկրներից բազմաթիվ հյուրեր: Սեսիայի նախագահությունում էին ժողով Կյուրին, Ժան Լաֆֆիտը, Մաո Դունը, Իզաբելլա Բլյումը, Էժենի Կոտտոնը, Պլատո Նենսին, Իկոտ Օլաման, Վալտեր Ֆրիդրիխը, Իլյա Էրենբուրգը, Նիկոլայ Տիխոնովը և Խաղաղության պաշտպանության միջազգային շարժման անկանալոր գործիչներ: Խաղաղության Համաշխարհային Խորհրդի նախագահ պրոֆ. Ժոլի Կյուրին խոսքը տվեց Խաղաղության կողմնակիցների Ավստրիական Խորհրդի նախագահ Բրանտվայներին, որը ողջունեց սեսիայի մասնակիցներին:

Այնուհետև մեծ ճառով հանդես եկավ պրոֆ. Ժոլի Կյուրին, որից հետո Խաղաղության Համաշխարհային Խորհրդի քարտուղար Ժան Լաֆֆիտը Խաղաղության Համաշխարհային Խորհրդի անունից առաջարկ մտցրեց սեսիայի օրակարգի և հանձնաժողովների ստեղծելու մասին:

Սեսիան ընդունեց հետևյալ օրակարգը.

1. Այն գործողությունները, որոնք պետք է ձեռնարկվեն միջազգային տարաձայնությունները և կոնֆլիկտները ամենքի համար

ընդունելի համաձայնությունների միջոցով լուծելու նպատակով (կորեական ու գերմանական պրոբլեմների կարգավորումը, ջրածնային ռումբի և մասսայական ոչնչացման զենքի բոլոր տեսակների արգելումը, սպառազինությունների կրճատումը և այլն):

2. Առաջարկ ի պաշտպանություն խաղաղության համաշխարհային հանդիպում անցկացնելու վերաբերյալ:

Սեսիան որոշում ընդունեց ստեղծել երեք հանձնաժողով.

քաղաքական, որը կքննարկի օրակարգի առաջին կետին վերաբերող առաջարկները, կազմակերպական, որը կքննարկի օրակարգի երկրորդ կետին վերաբերող առաջարկները, և կոպյուտրական հարցերի հանձնաժողով, որը կքննարկի կոպյուտրական բնագավառի զանազան միջոցառումները, որոնք Խաղաղության Համաշխարհային Խորհրդի կողմից նախատեսված են 1954 թվականի համար:

Նոյեմբերի 24-ի առավոտյան նիստում հանդես եկան Մաո Դունը (ՉԺՌ), Խան Սեյ Յան (ԿժԴՌ), Տոկուսաբուրո Դանը (Յապոնիա), Իլյա Էրենբուրգը (ՍՍՄՄ): Նիստում մտքերի փոխանակությանը հանդես եկան նաև Վիլհելմ Էլֆեսը (Արևմտյան Գերմանիա), Միլենեռ-Կուլինգը (Հոլանդիա), Անեթկա Գոդիենովա-Սպուտնան (Չեխոսլովակիա), Գովինդ Սանայր (Հնդկաստան):

Երեկոյան նիստում հրապարակվեց պրոֆ. Բեռնադի (Անգլիա) ճառը, որը շի կարողացել մասնակցել սեսիայի աշխատանքին: Ապա ելույթ ունեցան պրոֆ. Լեոպոլտ Ինֆելդը (Լեհաստան), պրոֆ. Դոբրետսերգեյը (Ավստրիա), Վյախեն Մելտտին (Ֆինլանդիա): Նիստում մտքերի փոխանակությանը հանդես եկան նաև հաղաղության Համաշխարհային հոդհոդի անդամ Իգարելա Բլյուսը (Բելգիա), պրոֆ. Անդրե Բոննարը (Շվեյցարիա), Ֆլորիկա Մեզինգեսկուն (Ռումինիա), Պետրոս Կոկլախը (Հունաստան), Սերտելը (Բուլղարիա), Անդրեաս Պոփրուսը (Կիպրոս):

Նոյեմբերի 25-ի առավոտյան նիստում հանդես եկան հաղաղության Համաշխարհային հոդհոդի անդամ պրոֆ. Նաֆիսին (Իրան), հաղաղության Համաշխարհային հոդհոդի Բյուրոյի փոխ-նախագահ Գաբրիել դ'Արբուսյեն, պրոֆ. Ալբերտ Ջանկան (Իտալիա), Ա. Սուրկովը (ՍՍՌՄ), էմենի Կոտունը (Ֆրանսիա): Նիստում հանդես եկան նաև Գ. Ռոգենկվիստը (Նորվեգիա), դոկտ. Անդրեա Անդրեսենը (Շվեդիա), Արել Շերմոնը (Բրազիլիա), Ջեյմս Էնդիկոտտը (Կանադա), պրոֆ. Ֆելիս Իվերսենը (Ֆինլանդիա), Յարոսլավ Իվաշկիչը (Լեհաստան), Մարսել Ները (Ֆրանսիա):

Երեկոյան նիստում հանդես եկան Ֆորկհամերը (Դանիա), Մալտերը (Ֆրանսիա), Դեռոգի Նաբարկովը (Բուլղարիա), Ֆիկկինը (Անգլիա), Ինդուլա Յագենկը (Հնդկաստան), Անեա Ջեգերսը (ԳՊՏ):

Նոյեմբերի 26-ի առավոտյան նիստում հանդես եկան Թեոդոր Հարիսը (Անգլիա), Սալազար Սանտոսը (Կոլումբիա), Ժանեա Էրոլոն (Կանադա), Մարիա Լամարը (Պորտուգալիա), Դանդին-Մուրուը (Մոնղոլիա), Ֆերմին Բերետերվիլը (Արգենտինա), Կրուտիցայի և Կոլտմանյի միտրոպոլիտ Նիկոլայը (Ռուսական Ուղղափառ Եկեղեցու Ներկայացուցիչ): Նիստում հանդես եկան նաև իսպանացի Լաֆանսը (Իսպանիա), Բալտասար Կաստրոն (Չիլի), Հաբիբին (Իսպանիա), Սանչես Արկասը (Իսպանիա), պրոֆ. Էրմբետ Անդրիչը (Հունգարիա), Նիկոլաս Գիլենը (Կուբա), պրոֆ. Ֆենոպետան (Իտալիա):

Նոյեմբերի 27-ի առավոտյան նիստում հանդես եկան Յարոսլավ Կնոբլիսը (Ժուգոսլավիա),

նալիստների միջազգային կազմակերպության գլխավոր քարտուղար), Ջոն Լա Ռոգեն (Տրինիդադ և Տոբագո), Լուիս Ասկարադեն (Ուանտոնների միջազգային միություն), Անտուան Տաբետը (Լիբանան), Ռեջիսը (Իտալիա), ակադեմիկոս Նեսմեյանովը (ՍՍՌՄ): Նիստում հանդես եկան նաև կոմպոզիտոր Ֆլորիսը (Պարագվայ), Կլաուդիո Տոնելը (Տրինիդադ), Էրիբերտո Խարան (Մեքսիկա), Արգուլա Սաբարը (Իրաք), Կազադեին (Պրոֆմիթյունների համաշխարհային ֆեդերացիա), Ջիով Մաջուսը (Իսրայել) և սեսիայի հյուր Բիրամ Տրաուեն (Ֆրանսիական Սուդան):

Ելույթ ունեցող բոլոր հոնտորները հայտնում էին իրենց ներկայացրած երկրների միջինամիտր ժողովուրդների վճարակալությանը խաղաղության պաշտպանության դործում, արտահայտում ժողովուրդների միջև բարի դրացնության, կուլտուրայի և դիտության ասպարեզներում սերտ փոխհարաբերության ցանկության: Նրանք զայրույթով դատապարտում էին ատոմային, ջրածնային, բալիստիկ ռադիոակտիվ և մասսայական ռադիոակտիվ ռադիոակտիվ զործածությունը և շեշտում, թե դիտության նորանոր հայտնագործությունները պետք է ծառային մարդկության բարօրությանը: Ելույթ ունեցողների ճանաչում էին այն եզրակացության, թե պետությունների միջև տարակարծությունների և վիճելի հարցերի կարգադրման լավագույն ուղին պետք է հանդիսանա բանակցությունների ուղին և ոչ թե պատերազմը, որի շղթայազերծումը, անկախ ավելորդ զենքերի դործածության դեպքում, սպառնում է մարդկության համար անվերականգնելի վործանում:

Նոյեմբերի 28-ին Պյետրո Նեննիի նախագահությամբ կայացավ հաղաղության Համաշխարհային հոդհոդի սեսիայի եզրույթավիչ նիստը:

Մտքերի փոխանակությունն ավարտվելուց հետո սեսիան անցնում է հանձնաժողովների մշակած բանաձևերի քննարկմանն ու հաստատմանը և հաղաղության Համաշխարհային հոդհոդի նոր անդամների ու հաղաղության Համաշխարհային հոդհոդի Բյուրոյի նոր անդամների ընտրությանն երին:

Կուլտուրայի հարցերի հանձնաժողովի նախագահ Էժենի Կոստոնը կարծում է այն բանաձևի նախագիծը, որով կոչ է արվում ընդլայնել ժողովուրդների կուլտուրական կապերը: Սեփայի մասնակիցները միաձայն ընդունում են այդ հանձնաժողովի առաջարկած բանաձևը:

Ապա Խաղաղության Համաշխարհային Խորհրդի Բյուրոյի առաջարկով որոշում է ընդունվում 1954 թվականին տոնել համաշխարհային կուլտուրայի հետևյալ մեծ ներկայացուցիչների հոբելյանական տարեթվերը. անգլիական գրող Ֆիլդինգի մահվան 200-ամյակը, Ա. Պ. Չեխովի մահվան 50-ամյակը, չեխական կոմպոզիտոր Դվորժակի մահվան 50-ամյակը, Արիստոփանի ծննդյան 2.400-ամյակը:

Ամբիոն է բարձրանում պրոֆ. Ռոզենկ-վիստը (Նորվեգիա), որը հրապարակում է սեփային մասնակցող գիտնականների դիմումը աշխարհի բոլոր գիտնականներին, որով կոչ է արվում հանդես գալ մասնաշաղկապի տշնչացման գնաքի արգելման օգտին:

Սեփայի մասնակիցները միաձայն հաստատեցին Խաղաղության միջազգային մերցանականների ժողովի նոր անդամների ցուցակը, որ առաջարկեց գրող Ժորժի Ամադուն:

Այնուհետև Խաղաղության Համաշխարհային Խորհրդի գլխավոր քարտուղար Ժան Լաֆֆիտը առաջարկում է ընտրել Խաղաղության Համաշխարհային Խորհրդի մի շարք նոր անդամներ և Խաղաղության Համաշխարհային Խորհրդի Բյուրոյի նոր անդամ-

ներ: Սեփայն միաձայն հաստատում է առաջարկված թեկնածությունները:

Սեփայի մասնակիցները մեծ ոգևորությամբ ընդունում են «Ընդհանուր բանաձև», որով աշխարհի ժողովուրդներին կոչ է արվում ուժեղացնել պայքարը ամբողջ աշխարհի խաղաղության համար, և «Խաղաղության Համաշխարհային Խորհրդի ուղերձը այն կազմակերպություններին ու գործիչներին, որոնք ցանկանում են միջազգային լարվածության մեղմացում»:

Սեփայի մասնակիցներին եզրափակիչ խոսքով դիմեց Խաղաղության Համաշխարհային Խորհրդի վիցե-պրեզիդենտ Պյետրո Նենին: Նա հաղորդեց, որ սեփայի աշխատանքին մասնակցել է 59 երկրներ ներկայացնող 314 դեղիզատու: Քննարկվել են Նյու-պային, Ասիային, Հյուսիսային և Լատինական Ամերիկային, Աֆրիկային ու Ավստրալիային վերաբերող զանազան պրոբլեմներ: Այդ պրոբլեմների քննարկումը հանգեցրել է ընդհանուր պահանջի՝ հաստատել խաղաղություն: Ներկայումս, հայտարարեց Նենին, ամեն ինչ կախված է մասնաճյուղի ուժից և գիտակցականությունից, խաղաղության պաշտպանության շարժման ընդլայնումից: Բոլոր ներկա գտնվողների բռնուն, երկար ժամանակ չլող ծափահարությունների տակ Պյետրո Նենին Խաղաղության Համաշխարհային Խորհրդի սեփայն հայտարարում է փակված:

(Քաղված ՏՍՍՍ-ի հաղորդագրություններից, «ՍՈՎԵՏՍԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ», 1953 թ.)

ԽՆԴԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՄԱԺՈՒՐՀԱՅԻՆ ԽՈՐՀՐԴԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԲՆԵՍՁԵՎԸ

Խաղաղության Համաշխարհային Խորհրդի Բուրգալեշտի սեսիայի կողմից բանակցությունների օգտին ընդունված դիմումը գտավ ջերմ արձագանք և արժանացավ ամենալայն պաշտպանության: Շնորհիվ այդ կամպանիայի, բոլորի համար ընդունելի համաձայնությունների միջոցով միջազգային տարածայնությունները կարգավորելու գաղափարը

օրեցօր դառնում է ավելի ու ավելի մասսայական և տալիս իր պտուղները:

Կորեայում պատերազմական գործողությունների դադարեցումը հանդիսացավ խաղաղության գործի հաղթանակը:

Ինչ վերաբերում է Գերմանիային, ապա մեծ տերությունների միջև նոտաների վերջին փոխանակությունը ասպացուցում է, որ չորս

մեծ տերութիւնների կոնֆերենցիայի հրա-
վիրումը հնարավոր է կարճ ժամկետում:

Ինչ վերաբերում է Հնդկաստանին, ապա պա-
տերազմական գործողութիւնների դադա-
րեցման և խաղաղ կարգավորման գաղափա-
րը նվաճում է հասարակական կարծիքի ա-
վելի լայն խավերին, ինչպես Ֆրանսիայում,
անյայն էլ Վյետնամում:

Բայց միջազգային լարվածության մեղ-
մացմանը դիմադրող ուժերը «բանակցու-
թիւններ» բառն օգտագործում են սառը պա-
տերազմի երկարաձգման նպատակ ունեցող
գործողութիւնների քողարկման համար:
Իրենց խոսակցին կանգնեցնել կատարված
փաստերի առջև, — դա չի նշանակում բա-
նակցութիւնների ձգտում: Ըգնել ստեղծելու
բանակցութիւնների վիժեցման պայմաններ
չի նշանակում ցանկանալ շանակցութիւն-
ներ:

Ինչպես Ասիայում, այնպես էլ Եվրոպա-
յում որոշ շրջաններում տիրող իրադրութիւն-
ը և որոշ կոնֆլիկտներ իրենցից ներկայաց-
նում են սպառնալիք խաղաղության գործի
համար:

Կորեայում վարվող բանակցութիւնները
սպառնալիքի տակ են: Այն ձգտումը, որպես-
դի չեզոք երկրները և մասնավորապես Հնդ-
կաստանը, բացառվեն քաղաքական կոնֆե-
րենցիայի կազմից, որը գլխավորապես շո-
շափում է Ասիայի շահերը, կարող է վիժեց-
նել բանակցութիւնները: Ժողովուրդները
թույլ չեն տա Կորեայում պատերազմական
գործողութիւնների վերսկսում:

Եվրոպայի անվտանգության շահերը պա-
հանջում են շուտափուլ կերպով կարգավո-
րել գերմանական պրոբլեմը. այդպիսի կար-
գավորում հնարավոր է միայն շուրս տերու-
թիւնների՝ ԱՄՆ-ի, ՍՄՄ-ի, Անգլիայի և
Ֆրանսիայի համաձայնության միջոցով: Այդ-
պիսի համաձայնության ճանապարհին եղած
միակ խոչընդոտը կողմերից մեկի ձգտումն
է՝ վերականգնել գերմանական միլիտարիզ-
մը և Գերմանիան մտցնել մյուս կողմի դեմ
ուղղված ռազմական կոալիցիայի մեջ:

Խաղաղության Համաշխարհային Խորհուր-
դը Եվրոպայի ժողովուրդներին կոչ է անում
խոչընդոտ հարուցել «Եվրոպական բանակ»ի
վերաբերյալ պայմանագրերի վավերացմանը

և գերմանական միլիտարիզմի վերականգ-
նմանը՝ ինչ ձևով էլ դա լինի: Դրանով իսկ
ուղի կբացվի գերմանական հարցի շուրջը
շուրս տերութիւնների համաձայնության հա-
մար, որը գերմանական ժողովուրդին կապա-
հովի խաղաղ ապագայի հեռանկար և Եվ-
րոպայի բոլոր ժողովուրդներին երաշխիք
կտա Գերմանիայում ագրեսիվ ուժերի վե-
րականգնման դեմ:

Ֆրանսիայի և Վյետնամի միջև արդեն յոթ
տարի է, ինչ պատերազմ է մղվում: Այդ
պատերազմին կարող են վերջ տալ միայն
պատերազմող կողմերի ուղղակի բանակցու-
թիւնները: Խաղաղության Համաշխարհային
Խորհուրդը ողջունում է այն առաջարկը, որ
այդ իմաստով մտցրել է Վյետնամի Դեմո-
կրատական Ռեսպուբլիկայի դեյեգացիան և
որը պաշտպանել է Չինական Ժողովրդական
Ռեսպուբլիկայի դեյեգացիան: Այդ առաջար-
կը, որին Ֆրանսիական դեյեգացիան բարե-
նպաստ պատասխան է տվել, կարող է հիմք
հանդիսանալ կարգավորման համար:

Խաղաղության Համաշխարհային Խորհուր-
դը միշտ պնդել է, որ օտարերկրյա ռազմա-
կան օկուպացիան, ուրիշի տերիտորիայում
ռազմական բազաների շինարարութիւնը
իրենցից ներկայացնում են սպառնալիք միա-
ժամանակ ժողովուրդների անկախության և
խաղաղության գործի համար:

Այդպիսի քաղաքականության տարածումը
նկատվում է Մերձավոր ու Միջին Արևելքի
երկրներում, Լատինական Ամերիկայում,
Աֆրիկայում: Դա հատկապես դրսևորվում է
Եվրոպայում, որտեղ փորձեր են կատարվում
ստեղծելու «Եվրոպական պաշտպանական
միավորում» և ամերիկյան ատոմային բա-
զաներ են ստեղծվում Իսպանիայում: Ասիա-
յում, որտեղ իրականացվում է օտարերկրյա
օկուպացիա, ուժեղանում է Յապոնիայի
վերազինումը և որտեղ ԱՄՆ-ը համառորեն
աշխատում է ռազմական բազաներ ստեղծել
Պակիստանում: Այդ վերջին փորձը սպառ-
նում է պատերազմի պսիխոզը տարածել
երկրագնդի ևս մեկ շրջանի հարյուր միլիո-
նավոր մարդկանց մեջ:

Սպառազինութիւնների հարաճուն մրցա-
վազը և մասսայական ունշացման դեմքի
արտադրութիւնը իրենցից ներկայացնում

են անտանելի բեռ և սոսկալի սպառնալիք ամբողջ աշխարհի համար:

Խաղաղության Համաշխարհային Խորհուրդը Ստոկհոլմի Կոչի տակ ստորագրություններ հավաքելու իր կամպանիայի ընթացքում և Վարշավայի կոնգրեսի որոշման մեջ ամբողջ աշխարհի ուշադրությունը գրավեց դեպի այդ պրոբլեմը: Խաղաղության Համաշխարհային Խորհուրդը ափսոսանք է հայտնում, որ ՄԱԿ-ը դեռևս համաձայնություն չի հասել այդ հարցերի շուրջը, և ցանկություն է հայտնում, որ շարունակվեն ջանքերը ատոմային ու բակտերիոլոգիական զենքը անպայման արգելելու և սպառազինությունների բոլոր տեսակներն զգալիորեն կրճատելու նպատակով՝ հաստատելով իսկական վերահսկողություն:

Վերջապես, Խաղաղության Համաշխարհային Խորհուրդը հիշեցնում է, որ եթե անհրաժեշտ է, որպեսզի բանակցություններ սկսվեն բոլոր առանձին հարցերի շուրջը, այնուամենայնիվ ինքը միշտ համարել և համարում է, որ միջազգային լարվածության մեղմացման առավել էֆեկտիվ միջոց մնում է հինգ մեծ տերությունների կոնֆերենցիան:

Այդ կոնֆերենցիան որևէ մասնակցի նախաձեռնությամբ կկարողանա քննարկել ամեն մի պրոբլեմ, որը դիտվում է որպես միջազգային լարվածության պատճառներից մեկը, և գտնել ընդհանուր, բոլորի համար ընդունելի համաձայնություններ:

Միջազգային գործերի կարգավորման միջազգային հաստատություններում Չինական ժողովրդական Ռեսպուբլիկայի օրինական տեղը ճանաչելուց համառորեն հրաժարվելը

խոչընդոտ է հինգ մեծ տերությունների կոնֆերենցիայի հրավիրման համար:

Այդ հրաժարումը, որ հակասում է բոլոր պետությունների շահերին, ավելի ու ավելի խստորեն է դատապարտվում համաշխարհային հասարակական կարծիքի կողմից:

Միավորված Ազգերի Կազմակերպության Կանոնադրությունը ժողովուրդների տրամադրության տակ դնում է մի այնպիսի գործիք, որը հնարավորություն է տալիս հաստատելու կայուն խաղաղություն: Ժողովուրդները պետք է հասնեն Կանոնադրության պահպանմանը: Կանոնադրության դեմ կատարվող ոտնձգությունները ամբողջ աշխարհը կանգնեցրել են մեծ դժվարությունների առջև: Կանոնադրության տառին և ոգուն վերադառնալը ժողովուրդներին կօգնի ապահովելու իրենց անվտանգությունն ու անկախությունը և հնարավորություն է ստեղծելու ազգերի իսկական համագործակցության համար՝ նրանց տնտեսական ռեսուրսների, բարեկեցության և կուլտուրայի զարգացման նպատակով:

Տաճնապը և երկյուղը, աղքատությունն ու կարիքը, որոնք սառը պատերազմի և սպառազինությունների մրցավազքի հետևանքով որպես ծանր բեռ ընկնում են մարդկանց ուսերին, կարող են և պետք է վերացվեն ժողովուրդների պայքարի միջոցով, որից վերջին հաշվով կախված է խաղաղության բախտը:

(ՏԱՍՍ)

(«ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ», 1 դեկտեմբերի 1953 թ.)

